

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2018-03-02 Nr. 4D-2017/2-1625
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2017-11-15 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundą, taip pat adresuotą ir Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai, dėl Alytaus miesto savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant su naktinio baro A (toliau vadinama – ir Baras) galimai keliamu triukšmu ir viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimu susijusius klausimus.

2. Pareiškėja skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „[...]. Gyvename Alytaus miesto centro teritorijoje, mūsų gyvenamųjų namų vidiniame kieme yra įsikūręs [Baras], dėl kurio klientų keliamo triukšmo, penktadienio ir šeštadienio naktimis, yra trukdomas poilsis tiek suaugusiems, tiek vaikams. Šis triukšmas trunka jau antrus metus, taip pat antri metai gyventojai kreipiasi į visas mūsų miesto instancijas dėl padėties įvertinimo ir pakeitimo“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...]. Dėl [Baro] veiklos ir lankytojų keliamo triukšmo, nuolat pažeidžiamo miego grafiko visą nęštumą negalėjau naktimis ilsėtis, o dėl sudėtingo nęštumo vengiau papildomo streso ir niekur nesikreipiau. Tačiau gimus vaikams ir kai Baro lankytojų keliamas triukšmas tapo toks didelis, kad net prikeldavo miegančius kūdikius, kreipiausi į Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariatą, [Savivaldybės merą] ir atitinkamus skyrius, [...]“

2.3. „Prie mano pareiškimų prisidėjo ir kiti kiemo gyventojai, nes dauguma susidūrė su ta pačia problema. [...]“

2.4. „Gyventojams bendraujant gyvai su [Savivaldybe], gautas tik vienas atsakymas - jei jūsų netenkina situacija jūsų kieme, parduokite butą ir išsikraustykite gyventi kitur. [...]“

3. Pareiškėja Seimo kontrolieriaus prašo išsiaiškinti dėl skunde nurodytų aplinkybių.

4. Su skundu, be kitų dokumentų, pateikta:

4.1. **X ir kitų suinteresuotų asmenų 2017-09-08 kreipimasis Nr. 8, adresuotas Savivaldybės merui, Savivaldybės tarybai, Savivaldybės Viešosios tvarkos skyriui, Vaiku teisių apsaugos skyriui ir Turto valdymo ir verslo skyriui, (kopija), kuriame, be kita ko, nurodyta:**

4.1.1. „Po [Savivaldybės tarybos] posėdžio, vykusio 2017 m. 08 mėn. 24 d. priimto nutarimo 2017 m. 09 mėn. 04 d. buvo sušauktas bendruomenės susirinkimas, tolesnių veiksmų aptarimui.“

4.1.2. „Pasiūlymai: 1. Viešosios tvarkos ir rimties nakties metu užtikrinimui gerinti. 1. 1. Apšvietimas. 1.1.1. [Savivaldybės] tarybos posėdžio metu dauguma Tarybos narių teigė, jog mūsų namų uždaras kiemas yra miesto centras. Tačiau paveikslėlyje Nr. 1 puikiai matome, jog mūsų kiemas yra pažymėtas gyvenamąja zona. Vadinasi čia yra gyvenamasis rajonas - gyvenamoji oazė miesto centre, kurioje yra įsikūręs [Baras]. Įėjimas į Barą kaip tik už ženklo „Gyvenamoji zona“ stovo, kas parodo, jog Baras yra būtent šioje teritorijoje. [...]“

4.1.3. „[Savivaldybės] tarybos posėdžio, vykusio 2017 m. 08 mėn. 24 d. kai kurie tarybos nariai teigė, jog Alytaus miesto veidą formuoja Alytaus miesto centre esančios pasilinksminimo vietos, ypač [Baras]. [...]“

4.1.4. „[Savivaldybės] tarybos narys Nerijus Cesiulis tarybos posėdžio metu pažadėjo persikirstyti Viešosios tvarkos skyrių taip, kad būtų paskirti viešosios tvarkos skyriaus darbuotojai būti savaitgalio naktimis [Baro] prieigose tam, kad užtikrintų viešąją tvarką [...]. [...] Labai prašome šį punktą įgyvendinti kuo greičiau ir informuoti apie budinčius asmenis bei nurodyti jų kontaktus, kad esant reikalui galėtume su jais susisiekti, padėti ir palengvinti vykdyti savo pareigas. [...]“

4.1.5. „[...] [Savivaldybės] tarybos nariams vertėtų pasvarstyti apie [Baro] perkėlimą į kitą vietą ir galbūt tokiu būdu sutaupyti išlaidas už Viešosios tvarkos skyriaus darbuotojų papildomo darbo apmokėjimus [...]. [...]“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis LR Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius kreipėsi į ***Savivaldybės administraciją, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamentą ir į Alytaus apskrities vyriausiąją policijos komisariatą.***

6. Iš Savivaldybės administracijos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. „[...] Minimoje gyvenamojoje Alytaus miesto centro teritorijoje yra galiojančios dvi licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais - adresu [...], 2014-10-31 UAB „B“ išduota licencija verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais Nr. LIC-92 (įmonės veiklos rūšis - viešasis maitinimas, prekybos vieta - vyninė, pardavimo būdas - gerti ten pat ir išsinešti, prekybos laikas - visą parą) ir adresu [...], 2017-09-26 UAB „C“ išduota licencija verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais Nr. [...] (įmonės veiklos rūšis - viešasis maitinimas, prekybos vieta - baras „A“, pardavimo būdas - vartoti vietoje, prekybos laikas - visą parą). Abi licencijos yra išduotos vadovaujantis Alkoholio kontrolės įstatyme įtvirtintomis nuostatomis, prie prašymų yra pateikti visi reikalingi dokumentai, jie atitinka reikalavimus, abi įmonės turi teisę verstis maisto tvarkymu.“

6.2. „Savivaldybės administracijos Turto valdymo ir verslo skyrius nuo 2016-04-08 yra gavę 3 skundus dėl rašte minimos gyvenamosios teritorijos kiemų tvarkos, tačiau skyrius nėra atlikęs triukšmo matavimų šiuose kiemuose šalia įmonių, kurioms yra išduotos licencijos, nes tokių įgaliojimų ir teisių atlikti tokius tyrimus neturi, todėl nei patvirtinti nei paneigti [pažymos 2.1 punkte nurodytų] Pareiškėjos teiginių negali.“

6.3. „Atsižvelgdamas į pirmiau įvardytus skundus, Savivaldybės administracijos Turto valdymo ir verslo skyrius buvo parengęs Savivaldybės tarybos sprendimų „Dėl UAB „B“ prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo“ projektus, tačiau Savivaldybės taryba šiems sprendimų projektams nepritarė.“

6.4. „Pagal Registrų centro duomenis, tiek [...] yra negyvenamosios patalpos, o abiem įmonėms yra išduoti maisto tvarkymo pažymėjimai, todėl Savivaldybės administracija papildomai netikrina konkrečios patalpos paskirties, nes tai atlieka Maisto tvarkymo ir veterinarijos tarnyba, prieš išduodama maisto tvarkymo pažymėjimą, o licencija versis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais yra išduodama pagal maisto tvarkymo pažymėjime nurodytą veiklą ir leidžiamą produktų grupių asortimentą.

Adresu [...] 2017-08-18 Maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjime Nr. 22MT-429 yra nurodyta gėrimų pardavimo vartoti vietoje veikla, o adresu [...] 2014-10-20 Maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjime Nr. 89 yra nurodyta kavinių, užkandinių veikla.“

6.5. „Vykdydama triukšmo prevenciją Alytaus miesto viešosiose vietose, siekdama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, Savivaldybės administracija kartu su Visuomenės sveikatos kontrolės Alytaus departamentu prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal poreikį atliks laboratorinius tyrimus triukšmo lygiui nustatyti.“

6.6. „Savivaldybės administracija 2016-04-08 gavo D prašymą dėl naktinio klubo „AA“, esančio [...]. Prašymas pateiktas rašto Alytaus miesto savivaldybės priimamajame. [...]“

6.7. „Savivaldybės administracija buvo gavusi prašymų iš gyventojų, buvo aktyviai bendradarbiauta su Alytaus apskrities vyriausioju policijos komisariatu, Baro savininku. Dėl esamos situacijos 2016-06-29, 2017-04-18 ir 2017-07-21 buvo organizuoti susitikimai Savivaldybėje. Juose dalyvavo Savivaldybės atstovai, Alytaus vyriausiojo policijos komisariato atstovas ir UAB „B“ atstovai. Susitikimų metu įmonės atstovai informavo, kad asmenų keliamas triukšmas nėra susijęs su Baro veikla. Po įvykusių susitikimų UAB „B“ Savivaldybę informavo, kad viešajai tvarkai palaikyti nuosavomis lėšomis įrengė filmavimo kameras, papildomą gatvės apšvietimą ir pakabino informacini užrašą „Netriukšmauti ir laikytis tvarkos“, sudaryta sutartis su apsaugos įmone. Pagal galiojančius teisės aktus nei įmonės vadovas ar kiti darbuotojai, nei apsaugos darbuotojai užtikrinti viešosios tvarkos ne baro teritorijoje negali, tai gali padaryti tik policija.“

6.8. „Savivaldybės taryba 2017-08-24 ir 2017-11-30 buvo svarsčiusi prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo klausimą, tačiau laiko apribojimui nebuvo pritarta.“

6.9. Savivaldybės administracijos 2017-02-27 rašte Nr. SD-2343(59.6), adresuotame UAB „B“ vadovui (kopija), nurodyta:

6.9.1. „Pastaruoju metu padaugėjo gyventojų skundų dėl viešosios rimties pažeidimų [...] gatvėje. [...] veikia naktinis baras A, kurio lankytojai išėję į lauką galimai pažeidinėja viešąją rimtį t. y. rūko, šūkauja, automobiliuose leidžia trankią muziką.“

6.9.2. „Užtikrinant gyventojų viešąjį interesą kokybiškam poilsiui nakties metu, rekomenduojame imtis prevencinių priemonių viešajai rimčiai užtikrinti gyvenamajam kvartale. Manome, kad būtų tikslinga samdyti apsaugos firmą, kuri budėtų ir užtikrintų viešąją rimtį Bare ir jo artimiausiose priegose, kreiptis į Alytaus apskrities vyriausiąjį policijos komisariatą dėl dažnesnio patruliavimo Baro darbo laiku.“

6.9.3. „Informuojame, kad neįgyvendinus prevencinių priemonių viešosios rimties užtikrinimui, gavus informaciją iš Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato apie nuolatinius viešosios rimties pažeidimus, kuriuos kelia Baro lankytojai, Savivaldybės administracija kreipsis į Savivaldybės tarybą dėl Bare licencijos prekybos alkoholiu laiko ribojimo. [...]“

6.10. UAB „B“ vadovo 2017-03-29 el. laiške, adresuotame Savivaldybės administracijai (kopija), nurodyta:

6.10.1. „[...] reaguodami į Jūsų rekomendacijas, ėmėmės rekomenduojamų prevencinių priemonių ir pasirašėme sutartį su UAB „E“ [...]. Taip pat dar kartą kreipėmės į Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato pareigūnus, kurie pažymėjo, kad mūsų Baras, taip pat ir visa [...] gatvė, yra įtraukta į padidinto patruliavimo zonų sąrašą. Beje, norėčiau pažymėti, kad Jūsų laiške minimi asmenys, kurie [...] gatvėje galimai pažeidinėja viešąją rimtį, nėra Baro klientai, tai mums

patvirtino tiek saugos tarnybos atstovai, tiek policijos komisariato pareigūnai ir pažymėjo, jog jokių veiksmų apart draugiško žodinio įspėjimo prieš šiuos asmenis negali imtis nei mūsų apsaugos darbuotojai, nei UAB „E“ darbuotojai.“

6.10.2. „[...] patalpos yra įrengtos rūsyje, todėl jokia muzika ar triukšmas lauke nesigirdi. [...], savo lėšomis esame apšvietę bei įrengę stebėjimo kameras didelėje [...] gatvės dalyje. Stebėjimo kamerų dėka bendradarbiaudami su policijos pareigūnais esame padėję išsiaiškinti ne vieną su mūsų Baru nesusijusį nusikaltimą ar nusižengimą minėtoje gatvėje. [...]“

6.11. Savivaldybės 2017-07-14 rašte Nr. SD-8998(6.17.), adresuotame X (kopija), nurodyta:

6.11.1. „Jūsų 2017 m. birželio 20 d. rašte išdėstytas problemas dėl Baro lankytojų keliamo triukšmo naktimis, dėl kurio pažeidžiama viešoji rimtis, išnagrinėjo Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus specialistai.“

6.11.2. „Informuojame, kad 2017 m. vasario mėn. išsiųstas raštas UAB „B“ vadovui, kuris valdo [Barą], reikalaujant imtis prevencinių priemonių Jūsų minimoje probleminėje teritorijoje. [...]. 2017 m. kovo mėn. iš UAB „B“ gautas raštas apie tai, kad ėmėsi veiksmų Savivaldybės administracijos rekomendacijų prevencinėms priemonėms užtikrinti, sudarė sutartį su UAB „E“, kuris turėtų užtikrinti viešąją rimtį Bare ir jo artimiausiose priegose. Taip pat savininkas įspėtas, kad nepagerėjus situacijai, kartojantis gyventojų skundams, surinkus iš Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato informaciją apie viešosios rimties pažeidimus [...] gatvės gyvenamojoje zonoje, Savivaldybės administracija teiks Savivaldybės tarybai sprendimo projektą dėl licencijos prekybai alkoholiu laiko ribojimo. [...]“

6.12. Savivaldybės 2017-09-08 rašte Nr. SD-11416(59.6.), adresuotame X (kopija), nurodyta:

6.12.1. „Informuojame Jus, kad Savivaldybės tarybai skyrus biudžeto lėšas [...] g. vaizdo stebėjimo kameroms įrengti, Savivaldybės administracijoje buvo parengta vaizdo stebėjimo kamerų projektavimo ir įrengimo techninė specifikacija ir pradėtos vykdyti viešųjų pirkimų procedūros.“

6.12.2. „Saugaus eismo komisijos 2017-08-25 sprendimu nuo rugsėjo pradžios turėtų nelikti draudžiamųjų ženklų statyti automobilius prie prekybos centro „F“ nuo 1 valandos nakties iki 6 valandos ryto. Tikėtina, kad dalis Baro lankytojų savo transporto priemonės parkuos minėtoje aikštelėje, todėl transporto priemonių keliamo triukšmo turėtų sumažėti.“

6.12.3. „Savivaldybės meras Vytautas Grigaravičius 2017-09-04 susitiko su Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato vadovu Alvydu Jurgelevičiumi, aptarė susidariusią situaciją ir pasidalijo savo įžvalgomis, kaip [...] gatvių kiemuose būtų galima su efektyvinti policijos veiklą.“

6.12.4. „Viešosios tvarkos skyriaus tarnautojai elektroniniu paštu ir telefonu susisiekė su taksi paslaugas Alytaus mieste teikiančių įmonių savininkais, kurių prašyta, kad perspėtų taksi vairuotojus, kad atvežę klientus ar atvykę jų pasiimti, keltų kuo mažesni triukšmą, gerbdami aplinkui gyvenančių žmonių poilsį.“

6.12.5. „Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrius 2017-09-04 raštu Nr. SD-11133(12.71) kreipėsi į Alytaus apskrities vyriausiąjį policijos komisariatą ir prašė naktimis dažniau patruliuoti [...] gatvių kiemuose. Skyriaus valstybės tarnautojai kartu su policijos pareigūnais minėtose gatvėse lankysis vakarinių reidų metu.“

6.13. Savivaldybės administracijos 2017-10-06 rašte Nr. SD-12916(6.17.), adresuotame X (kopija), nurodyta:

6.13.1. „Informuojame, kad Jūsų pasiūlymus, kaip pagerinti viešąją tvarką Baro priegose, išnagrinėjo Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus specialistai. [...]“

6.13.2. „Dėl vaizdo stebėjimo kamerų įrengimo pradėtas pirkimo konkursas.“

6.13.4. „Dėl automobilių statymo vietų ženklinimo (atmušėjų įrengimo), eismo ribojimo, pastatant eismą ribojančius kelio ženklus [...] gatvės kieme, informacija perduota Savivaldybės

Saugaus eismo komisijai, kuri apie priimtus sprendimus informuos Jus papildomai.“

6.13.5. „Informuojame, kad Viešosios tvarkos skyriaus specialistai nevykdo policinių funkcijų. Pagal suteiktus įgaliojimus jie neturi teisės sulaikyti ar kitaip apriboti laisves pažeidėjams. Viešąją tvarką nakties metu privalo užtikrinti policijos pareigūnai.“

6.13.6. „Atsižvelgiant į Jūsų pateiktą informaciją apie tai, kad Baro darbuotojai stiklinę tarą meta į komunalinių atliekų konteinerius, pažeisdami Alytaus miesto savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės bei kitus atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus, UAB „B“ savininkui rekomenduota kreiptis į UAB „K“ kad būtų pastatyti konteineriai surinkti stiklui.“

6.13.7. „[...] pastato ir patalpų savininkai patys sprendžia, kokia veikla užsiimti ir Savivaldybės administracija negali įtakoti jų verslo perkėlimo į kitus pastatus ar patalpas.“

6.14. Savivaldybės administracijos 2017-12-12 rašte Nr. SD-16095(59.6), adresuotame X (kopija), nurodyta:

6.14.1. „Savivaldybės administracija papildomai išnagrinėjo Jūsų pasiūlymus, pateiktus 2017-09-08 [...]. Pateikiame atsakymus į klausimus, į kuriuos nebuvo atsakyta 2017-10-06 raštu Nr. SD-12916 (6.17). [...]“

6.14.2. „Minėtų namų kiemų teritoriją pagal sutartį valo UAB „L“. Sutartyje numatyti reikalavimai darbo dienomis šaligatvį vasaros metu nušluoti iki 8 val., žiemos metu - iki 7 val. Nedarbo dienomis valyti šaligatvius nenumatyta. Alytaus miesto tvarkymo ir švaros taisyklių, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2013-12-19 sprendimu Nr. T-284 (2016-05-26 sprendimo Nr. T-156 redakcija), 13 punkte nustatyta, kad prekybos, paslaugų ir viešojo maitinimo (kavinių, restoranų, barų, klubų, greitojo maisto paviljonų) įmonių vadovai ir asmenys, vykdančys veiklą pagal verslo liudijimus, privalo užtikrinti, kad jų įmonės priegose būtų tvarkinga ir švaru. Taigi, už kavinės priegų tvarką ir švarą atsako jos savininkai.“

6.14.3. „Komunalinių atliekų konteineriai statomi Alytaus miesto komunalinių atliekų aikštelių vietų išdėstymo schemeje, patvirtintoje Savivaldybės administracijos direktoriaus 2016-05-24 įsakymu Nr. DV-489, numatytose vietose. Schemos rengėjai UAB „M“ atliko schemas viešinimo procedūras (talpino skelbimus interneto svetainėse, parengė informacinius pranešimus daugiabučių namų bendrijoms ir administratoriams ir kt.). Šioje schemeje numatyta konteinerių aikštelė Nr. [...] skirta daugiabučiams namams [...]. Atsižvelgdama į Jūsų ir kitų aplinkinių namų gyventojų bei įmonių pageidavimą rūšiuoti atliekas, Savivaldybės administracija susitarė su UAB „K“, kad šalia numatomos įrengti konteinerių aikštelės pastatytų konteinerius stiklui, plastikui ir popieriui. Konteineriai pastatyti.“

7. Iš Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamento (toliau vadinama – NVSC Alytaus departamentas) pateiktų paaiškinimų nustatyta:

7.1. „[...] [Pareiškėja] į NVSC Alytaus departamentą 2016-2017 metų laikotarpyje nėra kreipusis, jokių klausimų, įskaitant ir dėl [Baro] galimai keliamo triukšmo. Dėl šio klausimo tuo pačiu laikotarpiu į NVSC Alytaus departamentą taip pat nėra kreipęsi ir kiti suinteresuoti fiziniai ir juridiniai asmenys, todėl situacija NVSC Alytaus departamentui nėra žinoma.“

7.2. „Pastebėtina, jog visi teisės aktai NVSC Alytaus departamentui numato funkciją atlikti vykdomos ūkinės komercinės veiklos stacionarių triukšmo šaltinių kontrolę - ši nuostata įtvirtinta teisės aktais:

NVSC nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. V-105S „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ 10.2.5 papunktyje „vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę triukšmo prevencijos zonose“;

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 12 straipsnyje nurodyta: „Visuomenės sveikatos priežiūros viešąją administravimą pagal savo kompetenciją vykdo [...]“

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos [...]“, o 15 straipsnyje apibrėžtos kompetencijos ribos - viena iš jų numatyta. 15 straipsnio 7 punkte; „*vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę triukšmo prevencijos zonose“*.

Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 1 straipsnio 13 dalyje apibrėžta: „*Stacionarus triukšmo šaltinis – triukšmo šaltinis, kurio buvimo vieta yra nekintama“*. Atsižvelgiant į tai, jog Baro galimai skleidžiamas triukšmas, kaip įvardina pati Pareiškėja kreipimesi į Seimo kontrolierių, yra „*klientų keliamas triukšmas“* [...], toks triukšmas laikytinas judriu (nestacionariu) triukšmo šaltiniu.

Sričių, kuriose Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. V-1179 (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 5 d. įsakymo Nr. V-4 redakcija) „Dėl sričių, kuriose Nacionalinis sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąrašo patvirtinto“, 1.1 punkte numatyta, kad NVSC atlieka ūkinės komercinės veiklos triukšmo šaltinių kontrolę: „*stacionarių triukšmo šaltinių keliamas triukšmas [vertinamas] pagal Lietuvos higienos normą HK 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“*, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. V-604 „Dėl higienos normos HH 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ patvirtinimo“ (toliau - Lietuvos higienos HN 33:2011), kur 1 punkte nurodoma: „*Ši higienos norma nustato stacionarių triukšmo skleidžiamo triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai“*, o 4 punkte nustatoma, jog „*ši higienos norma netaikoma paties fizinio juridinio asmens ar filialo ir jį veikiančio triukšmo, žmonių bei gyvūnų keliamo triukšmo [...] vertinimo atvejais“*.

7.3. „*Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, pažymėtina, jog žmonių (Baro klientų) keliamo triukšmo kontrolė nėra NVSC Alytaus departamento kompetencija.“*

8. **Iš Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – ir Komisariatas) pateiktų paaiškinimų nustatyta:**

8.1. „*[...] 2017 metais [Komisariatui] atlikus Alytaus miesto viešosiose vietose daromų viešosios tvarkos nusižengimų analizę nustatyta, kad Alytaus mieste viena iš problemiškesnių viešųjų vietų yra [Baras], esantis adresu [...].“*

8.2. „*Nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d. prie minėto Baro užfiksuotas 141 administracinis nusižengimas, susijęs su viešąja tvarka. Dažniausiai policijos pareigūnai prie Baro fiksuoja alkoholinių gėrimų gėrimo viešojoje vietoje arba neblaivių asmenų pasirodymo viešojoje vietoje administracinius nusižengimus. 2017 metais tokių nusižengimų prie šio Baro užfiksuota 79. Taip pat policijos pareigūnai per 2017 m. prie Baro užfiksavo 55 administracinius nusižengimus, kurie buvo kvalifikuojami kaip nedidelis viešosios tvarkos pažeidimas, kuomet asmenys viešojoje vietoje naudojo necenzūrinius žodžius, šlapinosi neleistinose vietose ir tokiais savo veiksmais pažeidė viešąją tvarką ir žmonių rimtį. Be to, per 2017 m. policijos pareigūnai prie Baro nustatė 7 administracinius nusižengimus, kurie buvo kvalifikuojami kaip viešosios rimties trikdymas. Pažymėtina, kad daugiausiai nusižengimų prie Baro yra fiksuojama savaitgalių metu t. y. penktadienių ir šeštadienių naktimis nuo 01.00 val. iki 04.00 val., kada minėtas Baras vykdo savo veiklą. Per 2016 metus prie minėto baro buvo užfiksuoti 8 administraciniai pažeidimai, susiję su viešąja tvarka.“*

8.3. „Per 2017 metus Policijos registruojamų įvykių registre užfiksuoti 57 asmenų iškvietai dėl viešosios tvarkos nusižengimų prie minėto Baro. Per 2016 metus tokių iškvietai užfiksuota 50. Pažymėtina, kad per 2017 m. minėto Baro prieigose pas du asmenis rasta galimai narkotinių medžiagų, ko pasėkoje Alytaus apskrities vyriausiam policijos komisariate yra pradėti 2 ikiteisminiai tyrimai pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau - LR BK) 259 str. „Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis be tikslo jas platinti“. Taip pat Komisariate yra pradėtas 1 ikiteisminis tyrimas pagal LR BK 138 str. „Nesunkus sveikatos sutrikdymas“ dėl peiliu sužaloto asmens. Be to, pradėti 2 ikiteisminiai tyrimai pagal LR BK 284 str. „Viešosios tvarkos pažeidimas“. Per 2017 m. Komisariate 7 kartus buvo atlikti įvykių aplinkybių patikslinimai pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatas dėl galimai įvykdytų nusikalstamų veikų pagal LR BK 284 „Viešosios tvarkos pažeidimas“ prie minėto Baro.“

8.4. „Komisariatas, įvertinęs prastęjančią kriminogeninę situaciją Baro prieigose bei siekiant užtikrinti viešąją tvarką, nuo 2017 m. rugpjūčio mėnesio iki gruodžio mėnesio nuolat vykdė policines prevencines priemones prie minėto Baro. Tokių priemonių buvo suorganizuota 12 kartų, kurių metu nustatyta 118 administracinių nusižengimų, susijusių su viešosios tvarkos pažeidimais. Be to, 2017 m. rugpjūčio 3 d. Komisariate įvyko Komisariato, Savivaldybės atstovų bei [...] gatvėje gyvenančių gyventojų susitikimas. Susitikimo metu gyventojai skundėsi savaitgalių naktimis Baro lankytojų keliamu nuolatiniu triukšmu, daromais kitais viešosios tvarkos pažeidimais. Komisariato atstovai akcentavo, jog tikslinga gyventojams įsisteigti saugią kaimynystę ir pasinaudojant įvairių projektų lėšomis įsirengti vaizdo stebėjimo kameras bei geresnę teritorijos apšvietimą.“

8.5. „2017 m. rugpjūčio 17 d. Komisariato atstovai bei Savivaldybės atstovai dalyvavo [...] gatvės gyventojų susirinkime. Susirinkimo metu buvo svarstomi klausimai dėl viešosios tvarkos palaikymo [...] g. namų kiemuose, taip pat Baro lankytojų keliamo triukšmo, kitų viešosios tvarkos pažeidimų. Susirinkimo dalyviams Komisariato atstovai pateikė informaciją apie jų gyvenamojoje teritorijoje vykdomų nusikalstamų veikų tendencijas, užregistruotus pranešimus, kuriuose minimas Baras, pasiūlyti gyventojų išsakytų problemų sprendimo būdai (dėl papildomų kelio ženklų įrengimo, vaizdo stebėjimo kamerų, apšvietimo). Taip pat, 2017 m. rugpjūčio mėnesį Komisariato bendruomenės pareigūnai aptarė viešosios tvarkos pažeidimų problematiką prie Baro su baro vadovu P. Susitikimo metu P informavo, jog stengiasi pagal galimybes pašalinti iškylančias viešosios tvarkos problemas (papildomai samdo apsaugos darbuotojus užtikrinti viešajai tvarkai Baro prieigose, prie Baro įėjimo pakabinti įspėjamieji užrašai dėl triukšmo, įrengtos vaizdo stebėjimo kameros).“

8.6. „Pagal aukščiau pateiktą nustatytų viešosios tvarkos nusižengimų skaičių darytina išvada, jog minėtos priemonės buvo nepakankamos, todėl Komisariatas 2017 m. spalio 25 d. raštu informavo Savivaldybės merą Vytautą Grigaravičių apie didėjančią viešosios tvarkos pažeidimų skaičių prie minėto Baro bei pasiūlė Savivaldybės taryboje inicijuoti pasiūlymą dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimo bare „A“ nuo 01.00 valandos iki 04.00 valandos. Tačiau 2017 m. lapkričio 30 d. įvykusiame Alytaus miesto tarybos posėdyje nebuvo pritarta Komisariato pasiūlymui.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9.1. **Istatymai:**

9.1.1. *Konstitucijoje* nustatyta:

53 *straipsnis* – „Valstybė rūpinasi žmonių sveikata [...]. [...].“

9.1.2. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

9.1.3. *Viešojo administravimo įstatyme* nustatyta:

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 5) *tarnybinės pagalbos*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektai, rengdami administracinius sprendimus, prireikus teikia vienas kitam reikalingą informacinę ir kitokią pagalbą; [...]; 12) *naujovių ir atvirumo permainingoms principas*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas, ir nuolat mokytis iš gerosios patirties pavyzdžių; [...]“

9.1.4. *Triukšmo valdymo įstatyme* nustatyta:

2 straipsnio 7 dalis – „*Judrus triukšmo šaltinis* – motorinės transporto priemonės ir kiti judantys mechanizmai, skleidžiantys triukšmą.“

2 straipsnio 14 dalis – „*Valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė* – įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti.“

3 straipsnio 1 dalis – „Pagrindiniai triukšmo valdymo principai: 1) žmogaus apsauga nuo triukšmo – joks asmuo neturi būti veikiamas tokio lygio triukšmo, dėl kurio kyla pavojus jo gyvybei ir sveikatai; 2) žmogaus gyvenimo kokybės užtikrinimas; 3) visuomenės informavimas; 4) veiklos, kuria siekiama, kad triukšmo problema būtų visuotinai suprasta, rėmimas; 5) valstybės parama valdant triukšmą.“

3 straipsnio 2 dalis – „Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės: [...]; 6) ūkinės veiklos sąlygų reglamentavimas ir triukšmo normavimas; 7) triukšmo kontrolė; 8) planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimas, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė, triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimas; [...]“

4 straipsnis – „Valstybinį triukšmo valdymą pagal savo kompetenciją įgyvendina: [...]; 4) savivaldybių institucijos; [...]“

6 straipsnis – „Vidaus reikalų ministerija: [...]; 3) atlieka triukšmo kontrolę kino teatruose, baruose, diskotekose, muzikiniuose renginiuose ir kitose viešosiose vietose; [...]“

22 straipsnio 4 dalis – „Triukšmo kontrolę atliekančios valstybės ir savivaldybių institucijos teikia asmenims triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimus. [...]“

30 straipsnis – „Asmenys turi teisę Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka: [...]; 3) reikalauti, kad būtų nutrauktas triukšmo šaltinių poveikis visuomenės sveikatai ir aplinkai.“

9.1.5. *Vietos savivaldos įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 11 dalis – „Savivaldybės bendruomenė – savivaldybės nuolatiniai gyventojai, bendrais viešaisiais poreikiais, interesais ir savivaldos teisiniais santykiais susieti su savivaldybės taryba ir kitais viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais.“

4 straipsnis – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...]; 9) *savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus*. Savivaldybės institucijos sudaro sąlygas savivaldybės gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant ir svarstant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia asociacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu; [...]; 12) *reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę*. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų

darbą; 13) *žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo*. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių; [...].“

6 *straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...]; 21) statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka; [...]; 34) dalyvavimas, bendradarbiavimas užtikrinant viešąją tvarką, kuriant ir įgyvendinant nusikaltimų prevencijos priemones; 35) savivaldybėms priskirtas triukšmo prevencijos ir triukšmo valstybinio valdymo įgyvendinimas; 36) sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešose vietose užtikrinimas. [...].“

30 *straipsnio 2 dalis* – „Savivaldybės administracija: [...]; 6) rengia savivaldybės institucijų sprendimų ir potvarkių projektus; [...].“

9.1.6. *Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme* nustatyta:

12 *straipsnis* – „Visuomenės sveikatos priežiūros viešąjį administravimą pagal savo kompetenciją vykdo [...], Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras), [...].“

15 *straipsnis* – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras: [...]; 2) pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; [...]; 7) vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę triukšmo prevencijos zonose; [...]; 13) teikia savivaldybių institucijoms šio Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytoms funkcijoms atlikti reikalingą informaciją apie savivaldybės teritorijoje padarytus teisės aktų pažeidimus, susijusius su žmogaus gyvenamosios aplinkos tarša; [...].“

18 *straipsnis* – „1. Sveikatos aplinka saugoma šiomis priemonėmis: 1) gerinama aplinka, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, mažinamas žmogaus veiklos neigiamas poveikis sveikatai, pašalinama aplinkai žmogaus veikla padaryta žala; [...]; 3) užtikrinama aplinkos rizikos veiksnių žmonių sveikatai vertinimo sistemos veikla; [...]. 2. Valstybės ir savivaldybių institucijos, priimdamos sprendimus, tvirtindamos programas, turi įgyvendinti šio straipsnio 1 dalyje numatytas priemones.“

21 *straipsnis* – „1. Saugi asmenų gyvenamoji aplinka užtikrinama šiomis priemonėmis: 1) [...], triukšmo, vibracijos, kitų kenksmingų fizikinių veiksnių ribojimas; [...].“

9.1.7. *Administracinių nusižengimų kodekse* nustatyta:

488 *straipsnio 1 dalis* – „Šauksmai, švilpimas, garsus dainavimas arba grojimas muzikos instrumentais, kitokiais garsiniais aparatais ar kiti triukšmą keliantys veiksmai gatvėse, aikštėse, parkuose, paplūdimiuose, viešajame transporte ir kitose viešosiose vietose, o vakaro (nuo 19 val. iki 22 val.) ir nakties (nuo 22 val. iki 7 val.) metu – ir gyvenamosiose patalpose, įmonėse, įstaigose ar organizacijose, kai tai trikdo asmenų ramybę, poilsį ar darbą, užtraukia baudą nuo dvidešimt iki aštuoniasdešimt eurų.“

589 *straipsnis* – „Administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo šių institucijų pareigūnai: [...]; 49) policijos – dėl šio kodekso [...], 488, [...]straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų; [...].“

9.1.8. *Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatyme* nustatyta:

2 *straipsnis* – „Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos tikslas – gerinti vaiko teisinę apsaugą, ginti vaiko teises ir jo teisėtus interesus, užtikrinti tarptautinės ir nacionalinės teisės aktuose nustatytą vaiko teisių ir jo teisėtų interesų įgyvendinimą, atlikti vaiko teisių užtikrinimo ir apsaugos priežiūrą bei kontrolę Lietuvoje“.

16 straipsnio 1 dalis – „Vaiko teisių apsaugos kontrolierius tiria pareiškėjų skundus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų ar neveikimo, dėl kurių pažeidžiamos (manoma, kad pažeidžiamos) ar gali būti pažeistos vaiko teisės ar jo teisėti interesai, taip pat skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo vaiko teisių apsaugos srityje“.

9.2. **Kiti teisės aktai:**

9.2.1. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2008-05-29 įsakymu Nr. 5-V-300 patvirtintuose *Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato nuostatuose* reglamentuojama:

1 punktą – „Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas yra teritorinė policijos įstaiga, įgyvendinanti policijos uždavinius ir vykdanči jai pavestas funkcijas Alytaus apskrities Alytaus miesto, Alytaus rajono, [...], teritorijose.“

12 punktą – „Viešosios tvarkos, asmens ir visuomeninės rimties, žmogaus teisių ir laisvių apsaugos srityje [Komisariatas]: 12.1. užtikrina viešąją tvarką; [...]. 12.4. vykdo administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną; [...].“

9.2.2. Sveikatos apsaugos ministro 2011-06-13 įsakymu Nr. V-604 patvirtintoje Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „*Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje*“ reglamentuojama:

7 punktą – „Triukšmas gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje įvertinamas matavimo ir (ar) modeliavimo būdu, gautus rezultatus palyginant su atitinkamais šios higienos normos 1 ir 2 lentelėje pateikiamais didžiausiais leidžiamais triukšmo ribiniais dydžiais gyvenamuosiuose bei visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje.“

9.2.3. Vilniaus visuomenės sveikatos centro direktoriaus 2016-02-23 įsakymu Nr. VK-27 patvirtintuose *Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamento nuostatuose* reglamentuojama:

6 punktą – „[...], Departamentas vykdo šias funkcijas: [...]; 7.1.4. vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę triukšmo prevencijos zonose; 7.1.5. pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; [...]; 7.1.9. vykdo leidimų-higienos pasų sąlygų laikymosi priežiūrą; [...].“

9.2.4. Savivaldybės tarybos 2006-05-25 sprendimu Nr. T-97 patvirtintose *Triukšmo prevencijos Alytaus miesto viešosiose vietose taisyklėse (Savivaldybės tarybos 2017-04-27 sprendimo Nr. T-146 redakcija)* reglamentuojama:

5 punktą – „*Viešoji vieta* – savivaldybei nuosavybės teise priklausanti ar patikėjimo teise valdoma teritorija (aikštės, skverai, parkai, gatvės, paplūdimiai, gyvenamųjų namų kiemai, viešasis transportas ir kt. visuomenės reikmėms naudojama teritorija, gyvenamoji aplinka, bendro naudojimo pastatai, barai, kavinės, diskotekos ir kt.).“

6 punktą – „*Viešosios rimties trikdymas* – šauksmai, švilpimas, garsus dainavimas arba grojimas muzikos instrumentais ir kitokiais garsiniais aparatais, pastatų durų, transporto priemonių durelių trankymas, šunų lodymas, netvarkingos signalizacijos veikimas, transporto priemonių triukšmingas veikimas gatvėse, aikštėse, parkuose, paplūdimiuose ir kitose viešosiose vietose, o vakaro ir nakties metu – ir gyvenamosiose patalpose, įmonėse, įstaigose ar organizacijose, jeigu tai trikdo viešąją rimtį, poilsį ir darbą.“

9.2.5. Sveikatos apsaugos ministro 2008-12-04 įsakymu Nr. V-1179 (sveikatos apsaugos ministro 2016-01-05 įsakymo Nr. V-4 redakcija) patvirtintame *Sričių, kuriose Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąrašė* reglamentuojama:

1 punktas – „Ūkinės komercinės veiklos veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai: 1.1. stacionarių triukšmo šaltinių keliamas triukšmas, [...]; 1.2. oro temperatūra, oro drėgmė ir oro judėjimo greitis [...]; 1.3. visą žmogaus kūną veikianti vibracija [...]; 1.4. pavojingų cheminių medžiagų koncentracija dirvožemyje [...]; 1.5. radijo dažnių juostos (10 kHz–300 GHz) elektromagnetinis laukas [...]; 1.6. elektros oro linijų sukuriamas elektromagnetinis laukas [...]; 1.7. cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore [...]; 1.8. infragarsas ir žemo dažnio garsas [...].“

2 punktas – „Objektai, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla: 2.1. užsieniečių registracijos centrai [...]; 2.2. vaikų poilsio stovyklos [...]; 2.3. įmonės, įstaigos ir organizacijos, kuriose įrengtos rūkymo patalpos (vietos); 2.4. halokameros [...]; 2.5. delfinariumi [...].“

9.2.6. Vyriausybės 1998-07-24 nutarimu Nr. 926 (Vyriausybės 2010-10-13 nutarimo Nr. 1443 redakcija) patvirtintuose *Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatuose* reglamentuojama:

9 punktas – „Svarbiausi Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos tikslai yra: [...]; 9.2. formuoti valstybės politiką visuomenės sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...].“

10 punktas – „Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...]; 10.2.1. rengia visuomenės sveikatos priežiūros srities Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus; 10.2.2. organizuoja ir koordinuoja visuomenės sveikatos priežiūros strategijos įgyvendinimą šiose srityse: [...], fizikinių veiksnių valdymo, [...], aplinkos sveikatinimo, poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, visuomenės sveikatos saugos ekspertizės, [...], grėsmių sveikatai valdymo; [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

10.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2002-12-24 nutarime (Byla Nr. 49/2000), be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiama galimybė savivaldybėms įgyvendinti savo kompetenciją, tiesiogiai įtvirtintą Konstitucijoje. Jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros *funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos*. Tai reiškia, kad tam tikra dalis savivaldybių kompetencijos turi būti įgyvendinama tiesiogiai, kad savivaldybių tarybų sprendimų, priimtų neperžengiant jų kompetencijos ribų, įgyvendinimas neturi būti saistomas kurių nors valstybės institucijų ar pareigūnų sprendimų (leidimų, sutikimų ir pan.). Tačiau pabrėžtina, kad ir tos funkcijos, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, yra reglamentuojamos įstatymais. Nė viena iš šių funkcijų nereiškia, kad savivaldybės atitinkamoje srityje yra absoliučiai savarankiškos. [...].“

10.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime (Byla Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03), be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas *atsakingo valdymo principas*. Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, [...] teisės aktuose reglamentuojant piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d. nutarimas). [...].“

Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis

(teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluočių turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*); [...].“

10.3. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2014-05-09 nutarime (Byla Nr. 47/2011), be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] [...] Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti: [...], Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei; šioje nuostatoje yra įtvirtintas konstitucinis principas, nubrėžiantis ūkinės veiklos reguliavimo tikslus, kryptis, būdus, ribas; ūkinės veiklos reguliavimas paprastai yra susijęs su ūkinės veiklos sąlygų nustatymu, tam tikrų procedūrų reglamentavimu, ūkinės veiklos kontrole, taip pat su tam tikrais šios veiklos apribojimais ar draudimais.

Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, aiškintina *inter alia* kartu su Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad **valstybė rūpinasi žmonių sveikata**.

Aiškindamas Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalį, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad **žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių** (Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai), **taip pat kad žmonių sveikatos apsauga yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, o rūpinimasis žmonių sveikata – tai valstybės funkcija** (Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai). **Todėl toks ūkinės veiklos ribojimas, kuriuo siekiama apsaugoti žmonių sveikatą, traktuotinas kaip skirtas bendrai tautos gerovei užtikrinti ir, jeigu yra paisoma iš Konstitucijos kylančių reikalavimų, savaime nelaikytinas pažeidžiančiu Konstituciją** (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai). [...].“

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2008-11-13 nutartyje administracinėje byloje Nr. N63 – 612/2008, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] [...] ATPK 183 straipsnio 1 dalies dispozicija nėra banketinė. Tai reiškia, kad ji nereikalauja, jog būtų pažeistos kokiuose nors kituose teisės aktuose nustatytos taisyklės ar tvarkos. Atitinkamai ir nustatinėjant triukšmo lygį nebuvo pareigos atlikti visas kituose teisės aktuose numatytas triukšmo lygio matavimo procedūras. Viešosios rimties trikdymas gali būti įrodytas ir iš viso neatlikus jokių matavimų, o, pavyzdžiui, remiantis liudytojų parodymais ar kitais įrodymais. [...].“

Tyrimo išvados

12. Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog Seimo kontrolieriai

tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 22 punkto nuostatomis, viena iš valstybės perduotų savivaldybėms funkcijų yra vaikų ir jaunimo teisių apsauga. Atkreiptinas dėmesys, jog Vaiko teisių apsaugos kontrolierius, įgyvendindamas jam pavestus tikslus gerinant vaiko teisinę apsaugą, ginant vaiko teises ir jo teisėtus interesus, užtikrinant tarptautinės ir nacionalinės teisės aktuose nustatytų vaiko teisių ir jo teisėtų interesų augti sveikoje ir saugioje aplinkoje, tiria pareiškėjų skundus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų ar neveikimo, dėl kurių galimai pažeidžiamos ar gali būti pažeistos vaiko teisės ar jo teisėti interesai, taip pat skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo vaiko teisių apsaugos srityje (pažymos 9.1.8 punktas). Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolierius nevertins Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus kompetencijai priskirtinų klausimų, susijusių su Pareiškėjos vaikų ir kitų Baro kaimynystėje gyvenančių vaikų teise į sveiką ir saugią aplinką, o išvados bus pateikiamos vertinant tik Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmus, sprendžiant su Baro (jo lankytoju) galimai keliamu triukšmu ir viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimu susijusius klausimus.

13. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–8 punktai), į teisinį reglamentavimą, nurodytą pažymos 9 punkte, į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktiką, nurodytą pažymos 10 punkte, ir į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, nurodytą pažymos 11 punkte, konstatuotina:

13.1. asmens teisė į sveiką aplinką įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniuose, kuriuose, be kita ko, nustatyta valstybės pareiga rūpintis žmonių sveikata, valstybės ir visos visuomenės pareiga saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių, taip pat yra nustatyti pagrindiniai Lietuvos valstybės aplinkos apsaugos politikos tikslai bei kryptys. Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalyje suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – **užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką**. Pažymėtina, jog visi juridiniai ir fiziniai asmenys turi susilaikyti ne tik nuo tokių veiksmų, kuriais būtų daroma žala aplinkai, tačiau taip pat ir nuo veiklos, kuri žalinga **toje aplinkoje gyvenantiems žmonėms**. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra konstatavęs, jog „[...] žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių“, ir „todėl toks ūkinės veiklos ribojimas, kuriuo siekiama apsaugoti žmonių sveikatą, traktuotinas kaip skirtas bendrai tautos gerovei užtikrinti ir, jeigu yra paisoma iš Konstitucijos kylančių reikalavimų, savaimė nelaikytinas pažeidžiančiu Konstituciją“ (pažymos 10 punktas).

13.2. Vadovaujantis Triukšmo valdymo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies nuostatomis, vieni svarbiausių triukšmo valdymo principų yra *žmogaus apsauga nuo triukšmo* – joks asmuo neturi būti veikiamas tokio lygio triukšmo, dėl kurio kyla pavojus jo gyvybei ir sveikatai, *žmogaus gyvenimo kokybės užtikrinimas, visuomenės informavimas* ir kt. Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės yra ūkinės veiklos sąlygų reglamentavimas ir triukšmo normavimas, triukšmo kontrolė, planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimas, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė, triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimas (Triukšmo valdymo įstatymo 3 straipsnio 2 dalis). To paties teisės akto 4 straipsnio 4 punkte nurodyta, jog valstybinį triukšmo valdymą pagal savo kompetenciją įgyvendina *savivaldybių institucijos*. Triukšmo kontrolę atliekančios valstybės ir *savivaldybių institucijos* teikia asmenims triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimus. Taip pat pažymėtina, jog asmenys turi teisę Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų nutrauktas triukšmo šaltinių poveikis visuomenės sveikatai ir aplinkai (pažymos 9.1.4 punktas). Pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas nuostatas, sveikatos aplinka saugoma gerinant aplinką, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, mažinant žmogaus veiklos neigiamą poveikį sveikatai, pašalinant aplinkai žmogaus veikla padarytą žalą, užtikrinant aplinkos rizikos veiksnių žmonių sveikatai vertinimo sistemos veiklą. Atitinkamai, saugi asmenų gyvenamoji aplinka užtikrinama triukšmo, vibracijos, kitų kenksmingų fizikinių veiksnių ribojimu (Visuomenės

sveikatos priežiūros įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punktą).

13.3. Remiantis Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 11 dalimi, savivaldybės bendruomenė (savivaldybės nuolatiniai gyventojai) yra ***bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais*** susieti su viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais. Pažymėtina, jog atsižvelgiant į Vietos savivaldos 4 straipsnyje įtvirtintus pagrindinius principus, kuriais grindžiama vietos savivalda, savivaldybės institucijos turi užtikrinti galimybę savivaldybės gyventojams dalyvauti tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus, ***taip pat reaguoti į Savivaldybės gyventojų nuomonę*** (pažymos 9.1.5 punktas). Pagal Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 35 ir 36 punktuose įtvirtintas teisės normas, vienos iš ***savarankiškųjų savivaldybių funkcijų*** yra dalyvavimas, bendradarbiavimas užtikrinant viešąją tvarką, kuriant ir įgyvendinant nusikaltimų prevencijos priemones, taip pat savivaldybėms priskirtas triukšmo prevencijos ir triukšmo valstybinio valdymo įgyvendinimas. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, jog Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra konstatavęs, jog „*jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos*“ (pažymos 10.1 punktas).

Pareiškėjos skundo tyrimo atveju taip pat aktualios Alytaus miesto viešosiose vietose taisyklėse (toliau vadinama – Taisyklės) įtvirtintos teisės normos. Vadovaujantis Taisyklių 5 punkto nuostatomis, ***viešąja vieta*** laikytina savivaldybei nuosavybės teise priklausanti ar patikėjimo teise valdoma teritorija (aikštės, skverai, parkai, gatvės, paplūdimiai, gyvenamųjų namų kiemai, viešasis transportas ir kt. visuomenės reikmėms naudojama teritorija, gyvenamoji aplinka, bendro naudojimo pastatai, barai, kavinės, diskotekos ir kt.).

14. Pareiškėja skunde Seimo kontrolieriui nurodė, jog „*mūsų gyvenamųjų namų vidiniame kieme yra įsikūręs [Baras], dėl kurio klientų keliamo triukšmo, penktadienio ir šeštadienio naktimis, yra trukdomas poilsis tiek suaugusiems, tiek vaikams*“, ir kad „*šis triukšmas trunka jau antrus metus, taip pat antri metai gyventojai kreipiasi į visas mūsų miesto instancijas dėl padėties įvertinimo ir pakeitimo*“ (pažymos 2.1 punktas).

Akcentuotina, jog Komisariatas tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje pažymėjo, kad šalia ***Baro esanti teritorija yra viena iš problemiškesniųjų viešųjų vietų Alytaus mieste*** (pažymos 8.1 punktas), 2016 metais prie Baro buvo užfiksuoti 8 administraciniai pažeidimai, susiję su viešąja tvarka, o 2017 metais prie Baro užfiksuotas 141 administracinis nusižengimas, susijęs su viešąja tvarka. Komisariatas taip pat nurodė, kad daugiausiai administracinių nusižengimų Baro teritorijoje „*yra fiksuojama savaitgalių metu t. y. penktadienių ir šeštadienių naktimis nuo 01.00 val. iki 04.00 val., kada minėtas Baras vykdo savo veiklą*“ (pažymos 8.2 punktas).

Iš tyrimo metu surinktos informacijos (dokumentų) nustatyta, kad Savivaldybė, siekdama išspręsti Pareiškėjos skunde nurodytą probleminę situaciją dėl Baro (jo lankytojų) galimai keliamo triukšmo bei viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimo, ėmėsi šiuo priemonių:

14.1. 2017-02-27 raštu Nr. SD-2343(59.6) teikė rekomendacijas UAB „B“, kuriai išduota licencija verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais Bare, vadovui imtis prevencinių priemonių viešajai rimčiai Baro teritorijoje užtikrinti, pasiūlant samdyti apsaugos firmą, kuri budėtų ir užtikrintų viešąją rimtį Bare ir jo prieigose, kreiptis į Komisariatą dėl dažnesnio patruliavimo Baro darbo laiku (pažymos 6.9 punktas);

14.2. 2016-06-29, 2017-04-18 ir 2017-07-21 organizavo susitikimus su Savivaldybės atstovais, Komisariato atstovais ir UAB „B“ atstovais. Seimo kontrolieriui tyrimo metu pateiktuose paaiškinimuose Savivaldybės administracija nurodė, kad po minėtų susitikimų UAB „B“ viešajai tvarkai palaikyti nuosavomis lėšomis įrengė filmavimo kameras, papildomą gatvės apšvietimą ir pakabino informacini užrašą „Netriukšmauti ir laikytis tvarkos“, taip pat sudarė sutartį su apsaugos įmone (pažymos 6.7 punktas);

14.3. Savivaldybės meras 2017-09-04 susitiko su Komisariato vadovu aptarti susidariusią situaciją ir pasidalinti savo išvalgomis, kaip [...] gatvių kiemuose būtų galima su efektyvinti policijos veiklą (pažymos 6.12.3 punktas);

14.4. Savivaldybės administracija 2017-09-04 raštu Nr. SD-11133(12.71) kreipėsi į Komisariatą, prašydama nakties metu dažniau patruliuoti [...] gatvių kiemuose;

14.5. parengė Savivaldybės tarybos sprendimų „Dėl UAB „B“ prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo“ projektus, Savivaldybės taryba 2017-08-24 ir 2017-11-30 posėdžių metu svarstė prekybos alkoholiniais gėrimais laiko Bare apribojimo klausimą, tačiau šiems sprendimų projektams nepritarė (pažymos 6.3 ir 6.8 punktai);

14.6. Savivaldybės 2017-07-14 raštu Nr. SD-8998(6.17.), 2017-09-08 raštu Nr. SD-11416(59.6.), 2017-10-06 raštu Nr. SD-12916(6.17.) bei 2017-12-12 raštu Nr. SD-16095(59.6) Baro kaimynystėje gyvenančiai X teikta informacija, susijusi su prevencinėmis priemonėmis, kurių ėmėsi Savivaldybės administracijai, siekdama spręsti probleminę situaciją dėl Baro (jo lankytojų) galimai keliamo triukšmo ir viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimo.

Pažymėtina, jog Savivaldybė pirmiau minėtame 2017-09-08 rašte Nr. SD-11416(59.6.) informavo H, kad „Savivaldybės tarybai skyrus biudžeto lėšas [...] g. vaizdo stebėjimo kameroms įrengti, Savivaldybės administracijoje buvo parengta vaizdo stebėjimo kamerų projektavimo ir įrengimo techninė specifikacija ir pradėtos vykdyti viešųjų pirkimų procedūros“ (pažymos 6.12.1 punktas), ir kad „Saugaus eismo komisijos 2017-08-25 sprendimu nuo rugsėjo pradžios turėtų nelikti draudžiamųjų ženklų statyti automobilius prie prekybos centro „F“ nuo 1 valandos nakties iki 6 valandos ryto“, „todėl transporto priemonių keliamo triukšmo turėtų sumažėti“ (pažymos 6.12.2 punktas). Atsižvelgiant į tai, Savivaldybės administracijai tikslinga pateikti Seimo kontrolieriui informaciją, ar šiuo metu Alytaus miesto [...] gatvėje jau yra įrengtos vaizdo stebėjimo kameros (jeigu ne, motyvuotai paaiškinti, kodėl); taip pat informuoti, ar, vykdant pirmiau minėtą Savivaldybės Saugaus eismo komisijos 2017-08-25 sprendimą prie prekybos centro „F“ nebėra draudžiamųjų ženklų statyti automobilius nuo 1 valandos nakties iki 6 valandos ryto (jeigu šie kelio ženklai vis dar yra, motyvuotai nurodyti priežastis).

15. Tyrimo metu nustatyta, jog Pareiškėjos skunde aprašomos Baro (jo lankytojų) keliamo triukšmo problemos Pareiškėjai bei kitiems šalia Baro gyvenantiems asmenims yra aktualios ir Savivaldybei žinomos jau nuo 2016 metų, tačiau ilgą laikotarpį Savivaldybės pareigūnų nebuvo sprendžiamos iš esmės. Remiantis tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateikta informacija, nuo 2016 metų Savivaldybės administracija yra gavusi 3 skundus dėl Baro (jo lankytojų) galimai keliamo triukšmo ir Baro teritorijoje esančio kiemo viešosios tvarkos nepakankamo užtikrinimo (pažymos 6.2 punktas). Kaip skunde Seimo kontrolieriui nurodė Pareiškėja, „Dėl [Baro] veiklos ir lankytojų keliamo triukšmo“ suinteresuoti asmenys ne vieną kartą kreipėsi į atsakingas institucijas (įtraukiant ir Savivaldybę), tačiau gautas tik vienas atsakymas: „jei jūsų netenkina situacija jūsų kieme, parduokite butą ir išsikraustykite gyventi kitur“ (pažymos 2.2 ir 2.3 punktai). Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, jog rekomendacijų Bare veikiančiam juridiniam asmeniui teikimas, siūlymų Savivaldybės tarybai dėl prekybos alkoholiniais gėrimais Bare laiko ribojimo rengimas nėra vienintelės (priemonės) spręsti Pareiškėjos skunde nurodytą probleminę situaciją. Be to, pagal Vietos savivaldos įstatymo 30 straipsnio 2 dalies 6 punktą Savivaldybės administraciją turi pareiga rengti savivaldybės institucijų sprendimų ir potvarkių projektus.

Iš tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos matyti, jog Pareiškėją ir kitus šalia Baro gyvenančius žmones nakties metu trikdantis triukšmas kyla kaip **Bare vykdomos komercinės veiklos pasekmė**, t. y. **Baro darbo laiku** Baro lankytojų garsus kalbėjimas ir šauksmai šalia Baro esančioje lauko teritorijoje, kiti viešosios tvarkos pažeidimai (pažymos 8.2 punktas). **Pažymėtina, kad komerciniai interesai negali turėti prioriteto žmonių sveikatos, visuomenės gerovės, saugios namų ir socialinės aplinkos atžvilgiu.**

Pagal Taisyklių 6 punkte įtvirtintas nuostatas, *viešosios rimties trikdymu* laikytini šauksmai, švilpimas, garsus dainavimas arba grojimas muzikos instrumentais ir kitokiais garsiniais aparatais, pastatų durų, transporto priemonių durelių trankymas, transporto priemonių triukšmingas veikimas gatvėse, aikštėse ir kitose viešosiose vietose, o vakaro ir nakties metu – ir gyvenamosiose patalpose, įmonėse, įstaigose ar organizacijose, jeigu tai trikdo viešąją rimtį, poilsį ir darbą (Taisyklių 6 punktas). Vadovaujantis Administracinių nusižengimų kodekso 488 straipsnio 1 dalyje įtvirtintomis teisės normomis, šauksmai, švilpimas, garsus dainavimas arba grojimas muzikos instrumentais, kitokiais garsiniais aparatais ar kiti triukšmą keliantys veiksmai gatvėse, aikštėse, parkuose, paplūdimiuose, viešajame transporte ir kitose viešosiose vietose, o vakaro (nuo 19 val. iki 22 val.) ir nakties (nuo 22 val. iki 7 val.) metu – ir gyvenamosiose patalpose, įmonėse, įstaigose ar organizacijose, kai tai trikdo asmenų ramybę, poilsį ar darbą, užtraukia baudą nuo dvidešimt iki aštuoniasdešimt eurų. Dėl šio kodekso 488 straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus turi surašyti policijos pareigūnai Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnis).

Seimo kontrolierius akcentuoja, jog konkrečių pavienių viešosios rimties trikdymo atvejų nustatymas ir vertinimas bei tuo pagrindu administracinių teisės nusižengimų bylų pradėjimas bei nagrinėjimas iš esmės neišsprendžia Pareiškėjai ir kitiems šalia Baro gyvenantiems asmenims aktualaus triukšmo apribojimo klausimo. Pažymėtina, jog Savivaldybės administracijai – institucijai, kuriai pagal Vietos savivaldos įstatymą taip pat numatyta pareiga bendradarbiauti užtikrinant viešąją tvarką, kuriant ir įgyvendinant nusikaltimų prevencijos priemones – būtina tinkamai ir objektyviai įgyvendinti Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 13 punkte įtvirtintą žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principą (pažymos 9.1.5 punktas).

Atsižvelgiant į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojamą praktiką nagrinėjant administracinės teisės bylas dėl viešosios rimties sutrikdymo, akcentuotina tai, jog viešosios rimties sutrikdymo faktui konstatuoti nebūtina atlikti triukšmo lygio matavimo procedūras, o pakanka ir pasiremti kitais įrodymais, pavyzdžiui, liudytojų parodymais (šios pažymos 11 punktas). ***Tačiau Seimo kontrolierius pažymi, jog fakto, kad kaimynystėje vykdomos komercinės veiklos keliamas triukšmas viršija teisės aktuose nustatytus leistinus ribinius dydžius, nustatymas yra vienas iš galimų pagrindų apriboti ar uždrausti komercinę veiklą.*** Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Savivaldybės administracija nurodė, kad ***iki šiol nėra atlikti*** triukšmo matavimai Bare ir šalia jo esančioje teritorijoje, kadangi „*tokių įgaliojimų ir teisių atlikti tokius tyrimus [Savivaldybė] neturi*“ (pažymos 6.2 punktas), ir kad „*Savivaldybės administracija kartu su [Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamentu] pagal poreikį atliks laboratorinius tyrimus triukšmo lygiui nustatyti*“ (pažymos 6.5 punktas). Tyrimo metu Seimo kontrolieriui kilo abejonių, kodėl Savivaldybės administracija, galimai nepagrįstai delsdama, iki šiol tarnybine tvarka nesikreipė į NVSC Alytaus departamentą konkrečioms triukšmo šaltiniams, galimai viršijantiems normatyvines dydžių normas, Bare (jo teritorijoje) nustatyti. Seimo kontrolieriaus nuomone, šio skundo tyrimo atveju, tik atlikus patikrinimą ir įvertinus tikslų (-ius) triukšmo šaltinį (-ius), būtų galima nustatyti, ar triukšmas iš tikrųjų kyla tik dėl Baro klientų netinkamo elgesio, ar (ir) dėl kitų priežasčių. Seimo kontrolierius pabrėžia, jog, remiantis aktualiu teisiniu reguliavimu, Savivaldybės administracija yra įpareigota inicijuoti ilgalaikės triukšmo prevencijos ir mažinimo programas bei užtikrinti jų įgyvendinimą, tačiau, kaip matyti iš tyrimo metu nustatytų aplinkybių, Pareiškėjos skundžiamu atveju ši Savivaldybės pareiga nėra tinkamai įgyvendinama. Tai, kad įgyvendinant tarnybinio bendradarbiavimo principą nesiimama efektyvių priemonių Pareiškėjos skunde nurodytai probleminei situacijai dėl viešosios tvarkos Baro aplinkoje užtikrinimo, realiu metu nėra pateisinama, nes Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintų viešumo ir reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę bei bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo principų

privalo būti laikomasi. Dėl to, jog Pareiškėjos nurodytos problemos yra žinomos Savivaldybės administracijai jau nuo 2016 metų, tačiau iki šiol nėra išspręstos (objektyviai ir operatyviai nesprendžiamos pastaruoju metu), Seimo kontrolierius kritiškai vertina Savivaldybės administracijos pareigūnų atliekamus veiksmus Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 12 punkte įtvirtinto naujovių ir atvirumo permainingo principo, reiškiančio, jog viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas, atžvilgiu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Savivaldybės administracijai tikslinga neatidėliojant pagal kompetenciją imtis konkrečių veiksmų (prireikus, pasinaudojant tarnybinio bendradarbiavimo principu, kreipiantis į kitas valstybės (savivaldybės) institucijas) parenkant papildomas efektyvias triukšmo mažinimo bei viešosios tvarkos užtikrinimo Baro aplinkoje priemones bei užtikrinti jų įgyvendinimą.

Pagal Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato nuostatų 1 punkte įtvirtintas teisės normas, Komisariatas yra teritorinė policijos įstaiga, įgyvendinanti policijos uždavinius ir vykdanči jai pavestas funkcijas Alytaus miesto teritorijoje. Vadovaujantis to paties teisės akto 12.1 ir 12.4 punktų nuostatomis, viešosios tvarkos, asmens ir visuomeninės rimties, žmogaus teisių ir laisvių apsaugos srityje Komisariatas, be kita ko, turi pareigą užtikrinti viešąją tvarką, taip pat vykdyti administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną. *Atsižvelgiant į tai, bei į padidėjusį administracinių nusižengimų skaičių Baro teritorijoje (pažymos 8.2 punktas), siūlytina Komisariatui pagal kompetenciją imtis papildomų priemonių tinkamam viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimui.*

16. Apibendrinant, darytina išvada, jog Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai (neveikimas), susiję su triukšmo prevencijos įgyvendinimu bei viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimu, laikytini buvę nepakankamais Pareiškėjos skunde nurodytai probleminei situacijai spręsti ir Pareiškėjos bei kitų šalia Baro gyvenančių asmenų teisei į sveiką, ramią aplinką užtikrinti, dėl to Pareiškėjos skundas pripažintinas pagrįstu.

17. Seimo kontrolierius taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Triukšmo valdymo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta, kad Vidaus reikalų ministerija atlieka triukšmo kontrolę kino teatruose, baruose, diskotekose, muzikiniuose renginiuose ir kitose viešosiose vietose. Kaip nurodyta pažymos 15 punkte, dėl Administracinių nusižengimų kodekso 488 straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų, susijusių su viešosios rimties trikdymu, administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus turi surašyti policijos pareigūnai. Visgi, kaip matyti šiuo konkrečiu Pareiškėjos skundo tyrimo atveju, policijos kompetencijai priskirtinų funkcijų, susijusių su viešosios tvarkos užtikrinimu, įgyvendinimas nėra pakankama priemonė tam, kad būtų iš esmės išspręstas Pareiškėjai ir kitiems šalia Baro gyvenantiems asmenims aktualus probleminis Baro triukšmo apribojimo klausimas. Seimo kontrolieriui pateiktoje informacijoje NVSC Alytaus departamentas nurodė, kad „žmonių (Baro klientų) keliamo triukšmo kontrolė nėra NVSC Alytaus departamento kompetencija“, kadangi „teisės aktai NVSC Alytaus departamentui numato funkciją atlikti vykdomos ūkinės komercinės veiklos stacionarių triukšmo šaltinių kontrolę“, o „klientų keliamas triukšmas [...] laikytinas judriu (nestacionariu) triukšmo šaltiniu“ (pažymos 7.2 ir 7.3 punktai). Pagal Triukšmo valdymo įstatymo 2 straipsnio 14 dalį, valstybine visuomenės sveikatos saugos kontrole laikytini įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti. Nors šiuo metu nėra teisiškai reglamentuotos baro sąvokos, tačiau, Seimo kontrolieriaus nuomone, Baro aplinkoje kylantis triukšmas, trikdantis viešąją rimtį (ypač savaitgaliais nakties metu) yra tiesiogiai susijęs su Baro vykdoma veikla, kadangi kyla būtent Baro darbo laiku ir Baro lauko teritorijoje. Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai,

jog, vadovaujantis Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintomis teisės normomis, **Nacionalinis visuomenės sveikatos centras** pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (*valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę*) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą. Savo turiniu panaši nuostata įtvirtinta ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamento nuostatų 7.1.5 punkte (pažymos 9.2.3 punktas). Sveikatos apsaugos ministro 2008-12-04 įsakymu Nr. V-1179 patvirtintame *Sričių, kuriose Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, sąraše* (toliau vadinama – Sąrašas) nurodyti ūkinės komercinės veiklos veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai, bei objektai, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla (pažymos 9.2.5 punktas). **Akcentuotina, kad pagal Sąrašą įtvirtintą teisinį reguliavimą, barai nepriskiriami nei prie veiksmų, galinčių turėti įtakos visuomenės sveikatai, nei prie objektų, kuriuose (ar jų teritorijoje) vykdoma ūkinė komercinė veikla. Taigi, Seimo kontrolieriaus nuomone, šiuo atveju išvelgtina visuomenės sveikatos saugos triukšmo srityje kontrolės objekto apimties problema.** Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei atkreipiant dėmesį į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų 10.2.1 ir 10.2.2 punktus, kuriais vadovaujantis, Sveikatos apsaugos ministerijos kompetencijai priskirtina rengti visuomenės sveikatos priežiūros srities Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus, taip pat organizuoti ir koordinuoti visuomenės sveikatos priežiūros strategijos įgyvendinimą aplinkos sveikatinimo, poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, visuomenės sveikatos saugos ekspertizės, grėsmių sveikatai valdymo srityse, **Sveikatos apsaugos ministerijai** tikslinga pateikti motyvuotus paaiškinimus (išvadas):

- 1) kaip gali būti sprendžiama barų keliamo triukšmo problema;
- 2) dėl visuomenės sveikatos saugos triukšmo srityje kontrolės objekto apimties barų atžvilgiu, taip pat nurodant, kurios institucijos kompetencijai ši kontrolė priskirtina;
- 3) tobulinti teisinį reglamentavimą visuomenės sveikatos saugos triukšmo srityje (barų atžvilgiu).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Alytaus miesto savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant su naktinio baro A teritorijoje keliamu triukšmu bei viešosios tvarkos Baro teritorijoje užtikrinimu susijusius klausimus, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 8 ir 14 punktais, Seimo kontrolierius rekomenduoja:

19.1. *Alytaus miesto savivaldybės administracijai* –

19.1.1. pateikti Seimo kontrolieriui informaciją, ar šiuo metu Alytaus miesto [...] gatvėje yra įrengtos vaizdo stebėjimo kameros (jeigu ne, motyvuotai paaiškinti, kodėl);

19.1.2. informuoti, ar, vykdant Alytaus miesto savivaldybės Saugaus eismo komisijos 2017-08-25 sprendimą prie prekybos centro „F“ nebėra draudžiamųjų ženklų statyti automobilius nuo 1 valandos nakties iki 6 valandos ryto (jeigu šie kelio ženklai vis dar yra, motyvuotai nurodyti priežastis);

19.1.3. neatidėliojant pagal kompetenciją imtis konkrečių veiksmų (prireikus, pasinaudojant tarnybinio bendradarbiavimo principu, kreipiantis į kitas valstybės (savivaldybės) institucijas), parenkant papildomas efektyvias triukšmo mažinimo bei viešosios tvarkos užtikrinimo Baro aplinkoje priemones bei užtikrinti jų įgyvendinimą.

19.2. *Alytaus apskrities vyriausiajam policijos komisariatui* – atsižvelgiant į šioje pažymoje konstatuotas aplinkybes, pagal kompetenciją imtis papildomų priemonių tinkamam viešosios tvarkos naktinio baro A teritorijoje užtikrinimui.

19.3. *Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai* –

19.3.1. pateikti motyvuotus paaiškinimus (išvadas):

- 1) kaip gali būti sprendžiama barų keliamo triukšmo problema;
- 2) dėl visuomenės sveikatos saugos triukšmo srityje kontrolės objekto apimties barų atžvilgiu, taip pat nurodant, kurios institucijos kompetencijai ši kontrolė priskirtina.

19.3.2. tobulinti teisinį reglamentavimą, visuomenės sveikatos saugos triukšmo srityje (barų atžvilgiu).

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašome pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys